

סוד הגאולה ונר חנוכה הרב ברוך וידר- ראש הישיבה

1. ישעיהו פרק ב', א'-ג'

א הִדְבֵּר אֲשֶׁר זָזָה יִשְׁעֵיהֶו בֵּן-אָמוֹן עַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם בַּיְהִיָּה בְּאַזְזָרִית הַיָּמִים
זָכוֹן יִהְיֶה הָרַב בֵּית ה' בְּרֹאשׁ הַהָרִים וְנִשָּׂא מַגְבָּעוֹת וְנִהָרוּ אֶלָּיו כָּל הַגּוֹיִם לְוַהֲלֹכֹם
עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכֹה וְנַעֲלָה אֶל הָרַב ה' אֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וִירָנוּ מִדֶּרֶכָּיו וְנִלְכָּה
בְּאַרְזוֹתָיו כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה, וְדִבֶּר ה' מִירוּשָׁלַם

2. עאמרי הרא"ה, נר חנוכה

" נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ – ובשעת
הסכנה מניחה על שולחנו ודיו"

העאבק עם רוח יון אינו פוסק

שחרורו של רוח ישראל המיוחד בטהרתו הפנימית מעקת הרוח
היוני המתהדר ביפפותו החיצונה שתחתיה שוכנת כיעור וטומאה
– השחרור שזכינו לו על ידי ההתעוררות הקדושה של תחית הרוח
הלאומי על ידי גבורי קנאת הקודש החשמונאים הכהנים
הקדושים, הניח את חותמו על מהלך הדורות לכל
הזמנים. ההתנגשות של רוח יון עם רוח ישראל, זהו פרוצס שאינו
פוסק עד אשר יפוח היום הגדול, אשר בו יהיה נצדק קודש.

אמנם כח החיים הגדול הטמון בהאור הצנוע שבנר החנוכה, הוא
מבטיח לנו את בטחוננו של הנצחון שלנצח ישראל. יהמו יחמרו
המים העכורים של ימי החולין הסוערים הרוצים לבלוע כל קודש,
ישטפו בעוז רעשם ממלכות ועממים אבל חוסן ישראל לעד לא
ימעד. בתוכיותה של נשמת האדם ישנה הכרה שבלא אור הקודש,
בלא נצוצי הקדושה המחיים את כל, אין עמדה לא לרוח האדם
ולא לחברתו, ללאומיו, ולמלכיותו. והיכן הוא האוצר אשר האור
הזה הקדוש בעצם טהרתו גנוז, הוי אומר באותו גוי קדוש אשר מני
אז עד עולם הוא הנהו נושא את הדגל של תביעת הקדושה
בטהרתה בעולם.

בעתים נורמליות הננו מרגישים בקרבנו אומץ של הכרזה פומבית,
ידעו כל באי עולם המתהלכים בארצות החיים כי אור עולם לנו
ומאתנו קרנים להנהיר בהם ועל ידם ארץ וחוצות, ומצות נר

ההכרה וההבנה שאין קיום
בלא אור הקודש, לא עבחינה
פרטית ולא עבחינה לאומית

בזמן נורמלי פאירים את האור
עבחוץ

חנוכה, הסמל הקדוש הזה, היא להניחה על פתח ביתו מבחוץ.
בעת אשר הנהרה המקודשת מופיעה היא גם מבחוץ אין אנו
צריכים לדאוג, כבר יודעים אנו ובטוחים אזי שהפנים הוא מלא
אורה "שעמה כי טוב סחרה לא יכבה בלילה נרה."

*בשעת סכנה רוחנית
פנתכנסים להאיר רק פניעה
בתוך הבית*

אמנם בשעת הסכנה, בזמן שרוחות רעות מנשבות בעולם, שנאה
פראית על ישראל ועל גזעו המקודש, בוז ומשטמה על כל קניני
קדשו, עמדת תוללים ריקי לב ומוח המחללים את גאון עוזו, אז
הנהרה שמבחוץ לא תוכל להגיה את המחשכים העבים שהם
שולטים שם. אז יפנה ישראל אל ביתו ואל שולחנו, אל קניני
תרבותו הפנימיים, אל טהרת רוחו ונקיון כפיו, אל תורתו תורת
אמת, המיוחדת לו, ואל מצותיו, שהן ארחות חייו לעולמים, לבנין
ביתו על אדמת קדשו בכל עוז קנאת קודש, על פי תכונתו ועל פי
רוחו, והנר הזה סמל נצחנו מניחו על שולחנו, להאיר על ידו את
אורח חייו והארת נשמתו. ובנר הזה האצור אצלנו פנימה ידע
נאמנה, שלא יחסר כל שהוא, מכל עשרו הרוחני ומכבודו כבוד
האמת והצדק. וסוף כל סוף יבואו רחוקים ויכירו כי נחלת עולמים
לתבל כולה, לנצחון הצדק והאמת להנצחת השלום והעמדת חיי
האנושיות על מכונם האיתן והבטוח, נחלת גויים כולם, באחרית
הימים, לא ממקום אחר תבא כי אם מבית ישראל ומשולחנו
הגבוה: "תערוך לפני שולחן נגד צוררי דשנת בשמן ראשי כוסי
רויה."

*בואו רחוקים ויזנו לך כתר
פלוכה - לאן? לעם ישראל*

ונפשות כל יצורים ימלאו צמאונם לכל נשגב וטהור, לכל אמת
ואמונת אומן מההשפעה הטהורה אשר תצא מנר ישראל, אשר
"בשעת הסכנה היה מניחה על שולחנו ודיו."

ומטל חרמון היורד על הררי ציון, יצוה ד' את הברכה לישראל
ואדם, כאמור והריקותי לכם ברכה עד בלי די. ועוד ישובו בנים
כולם יחד, לשיר מקרב לב ונפש, "זה חלקי מכל עמלי, עם ישראל
חי, וחיה יחיה עד בלי די", ועבור תעבור סערת הסכנה במהרה
בימינו, ונשוב אל מצות נר חנוכה להשיבה על מכונה, להדליקה
על פתח ביתינו מבחוץ, ויראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו,
על עמו ונחלתו סלה.

את המחלוקת בין יוסף לאחיו יש להבין לא כקנאה ושנאה, אלא כמחלוקת בין שתי שיטות. לעומת יוסף עומד בעיקר יהודה. הוא אשר מציע למכרו, ולכן מורידים אותו מגדולתו - "וַיַּדְּ יְהוּדָה מֵאֵת אָחָיו"², והוא המשכנע את יעקב להסכים לירידת בנימין. רחל ולאה "בָּנוּ שְׁתֵּיהֶם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל" (רות ד, יא). עיקר תולדותיה של רחל - יוסף. "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רָחֵל אֶת יוֹסֵף, וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לָבָן שְׁלַחְנִי" (בראשית ל, כה), ופירשו חז"ל: "מסורת היא שאין עשו נופל אלא ביד בניה של רחל" (בראשית רבה עג, ז), וכיוון "שנולד יוסף, נולד שטנו של עשו". עיקר תולדותיה של לאה - יהודה. ולכן אמרה: "הִפְעַם אוֹדָה אֶת ד'".

המצב האידיאלי הוא איחוד בין השניים, בין אפרים ליהודה. אם היה מצב כזה מתקיים תמיד, לא היה בא החורבן. על תקופת העתיד לבוא התנבא יחזקאל: "קַח לָךְ עֵץ אֶחָד וְכָתֹב עָלָיו לַיהוּדָה וְלִבְנֵי יִשְׂרָאֵל חֲבֵרִי, וְלָקַח עֵץ אֶחָד וְכָתֹב עָלָיו לַיוֹסֵף עֵץ אֶפְרַיִם וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל חֲבֵרִי" (יחזקאל לז, טז). "וְעָשִׂיתִי אִתָּם לְגוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ" (שם, כב). ובזוהר אמרו: "וישלטון לעילא ולתתא" (זוהר בראשית קמה ע"ב). "וּמָלַךְ אֶחָד יְהִי לְכֻלָּם לְמָלָךְ" (יחזקאל שם).

יסודה של המחלוקת שפילגה את השבטים נעוץ בשאלה, מהי הדרך לקביעת קדושת ישראל בעולם. שיטתו של יוסף הייתה שעל ידי פתיחות כלפי הגוים, על ידי הגברת הזיקה כלפיהם, ניתן יהא ללמדם את אמונת ד'. "אֶפְרַיִם בְּעַמִּים הוּא יִתְבּוֹלֵל" (הושע ז, ח). והוא שאמר יוסף: "שְׁמִנִי אֶ-לֵהִים לְאֹדוֹן לְכָל מִצְרַיִם" (בראשית מה, ט), שיכול גם להתפרש במובן: "שמתי את אלוקים אדון לכל מצרים".³ ולעומת זאת, שיטתו של יהודה היא שקדושת ישראל צריכה להיות נפרדת מן הגוים, עם לבדד ישכון, למען לא יתערבו בגוים ולא ילמדו ממעשיהם.⁴

בני יעקב בראשותו של יהודה ראו את תוצאות גישתו של אפרים, של ירבעם, המעמיד עגלים ומסכן את קיומו הלאומי של עם ישראל, ולכן חיפשו דרכים איך לקדם את פני הסכנה. שמעון ולוי אחי דינה, הראשונים שמסרו את נפשם על קדושת ישראל, שנלחמו נגד התבוללות ישראל בעמים, הם שאמרו "הִנֵּה בָעַל הַחֲלָמוֹת הִלָּזָה בָּא, וְעָתָה לָכֹו וְנִהְרָגָהוּ".⁵ ראובן לעומתם, פתח בהצלה תחילה, ולכן נמנו ערי המקלט וההצלה שבנחלתו, תחילה.⁶ ואילו יהודה טען: "מָה בָּצַע כִּי נִהְרָג אֶת אָחִינוּ", הרי על ידי זה לא תתבטל השיטה, אלא "לָכֹו וְנִמְכְּרוּ לַיִּשְׁמְעֵאלִים",

המתיוונים ביהודה, עיקר כוונתם הייתה לפרוץ את החומות הסוגרות על ירושלים והר-הבית. "ופרצו חומות מגדליי", ועל ידי זה לטמא את המקדש המיוחד לישראל. הם שגזרו: "כתבו על קרן השור שאין לכם חלק בא-לוהי ישראל" (ויקרא רבה יג, ה), במטרה להביא את התבוללות ישראל בתרבות יוון, ומכאן אף תרגום התורה ליוונית. יוסף נקרא שור, "בְּכוֹר שׁוֹרׁוֹ הָדָר לוֹ" (דברים לג, יז), ואף יעקב אומר: "בְּאֶפֶס הָרְגוּ אִישׁ וּבְרָצָנָם עָקְרוּ שׁוֹר" (בראשית מט, ו). המתיוונים ביקשו שישראל יחזיקו בשיטת יוסף שאפרים יתבולל בין העמים. אבל כנגד כוונת יוסף, לפיה קרן השור הוא עניין שופר התחייה שיבשר את גאולת ישראל, ועי"ז תיסלל הדרך לאומות, התכוונו המתיוונים שתהא התבוללות מוחלטת, שייטמעו ישראל בגוים, יאמצו את תרבותם ויכתבו על קרן השור, אין לנו חלק באלוקי ישראל; כפירה ביחוד ובאמונה היהודיים.

4. שו"ע ודפ"א א"ח, סימן תרע"א סעיף ז'

מצוה להניחו בטפח הסמוך לפתח משמאל, כדי שתהא מזוזה מימין ונר-חנוכה משמאל. ואם אין מזוזה בפתח, מניחו מימין. ואם הניחו בדלת עצמו, יניחו מחציו של כניסה לצד שמאל.

הגה: ומיהו בזמן הזה שכלנו מדליקין בפנים ואין הכר לבני רשות-הרבים כלל, אין לחש כל-כך אם אין מדליקין בטפח הסמוך לפתח, ומכל מקום המנהג להדליק בטפח הסמוך לפתח כמו בימיהם ואין לשנות

ומי שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם כן יעשה לנו בזמן הזה.

חנוכה שמח!

